

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת ואתחנן תשפ"ד שנה י | גליון מס' 546

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

"ושוננתם לבניך" על ידי "ודברת בם!"

הצווי "ושוננתם לבניך" שנכתב בפרשתנו שגור על לשוננו דבר יום ביומו. צווי זה מורה לנו לשנן לבנינו את התורה ואת מצוותיה. את טעמו של צווי זה אין צורך לפרש. יסודות התורה מתקיימים באמתנו רק מכח הפסרת העוברת מדור לדור. ההורים מוסרים את דברי התורה לילדיהם, וגם הם ינחילים לבניהם בבוא העת.

על חשיבות העברת יסודות התורה לבנינו, יכולים אנו לעמד מן המקום המרכזי שהיא תופסת בברכות התורה. בקשתנו הראשונה מדי בקר היא: "ונהיה אנחנו וצאצאינו [וצאצאי צאצאינו] כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה".

את חובת למוד התורה לבנינו דרגו חכמים בהתאם לגיל הילד. משום כך אמרו (ספ"ה מב א), שמיד כשהקטן לומד לדבר - אביו מלמדו את הפסוק (דברים לג ד): "תורה צוה לנו משה... ואת הפסוק (שם ו ד): "שמע ישראל..."

ואולם יש דבר שעלינו ללמד את ילדינו אף עוד קודם לכן, והוא עניית אמן. על פי דברי הגמרא (סנהדרין קי ב) שמשעה שקטן עונה אמן הוא זוכה לחיי העולם הבא, פוסק הרמ"א (או"ח כח ז, ע"פ סנהדרין קי ב): "וילמד את בניו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן, יש לו חלק לעולם הבא".

מן המפרסמות, שהדגמה האישית היא הדרך הנכונה והמועילה ביותר לחנוך ולמוד הילדים. נכונים הדברים גם לגבי עניית אמן. אם מבקשים אנו ללמד את ילדינו ליקר את מצות עניית אמן ובכך להביאם לחיי העולם הבא, עלינו להזהר בעצמנו בכבודה של מצוה זו.

כאשר ילד בא לבית הפנסת ורואה פי אביו או רבו מזלזלים חלילה בעניית אמן, הוא לומד להחזיק בדרפס, ובכך הם מלמדים אותו לא לענות אמן. מכאב ראות שלעתיים תחת ללמד את הילדים לענות אמן, הם לומדים מן הדמיונות שהם פה מעריכים ומוקירים, לזלזל בעניית אמן.

כדברים האלו ממש כותב אחד מרבותינו בעלי התוספות - רבי יצחק מקורביל ב'ספר מצוות קטן' (מצוה יב): "אמרו חכמים (ברכות נג ב): גדול העונה אמן יותר מן המברך ופותחים לו שערי גן עדן, שנאמר (ישעיה כו ב): פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים, אל תקרי 'אמונים' אלא 'אמונים' (שבת קיט ב). ומאותה שעה זוכים התינוקות לחיי העולם הבא (סנהדרין קי א). ואם כן אוי להם למדברים דברים בטלים או עושים שחוק וקלות ראש בבית הנכנסת בשעת תפלה, ומונעים בנייהם מחיי עולם הבא".

פעמים רבות אנשים מבקשים להחמיא לי על פעילות 'בני אמונים' במוסדות החנוך. הילדים שלי מקפידים לברך ברכות השחר בחרותא מדי יום, הם אומרים. ואני בתגובה מבקש לדעת אם גם הם מקפידים על כך, זאת מתוך ידיעה שהנהיגה נפלאה זו לא תשרד לארץ ימים בהיעדר דגמה אישית.

גדולי הדורות כבר אמרו כי הפתוב "ושוננתם לבניך" עצמו מבטא את חשיבות החנוך מתוך דגמה אישית, וכך הם פרשו כתוב זה: הדרך הנכונה ל"ושוננתם לבניך" היא בכך שהאב עצמו יראה לבנו דגמה אישית עד כמה חשוב השנון, ויקים בעצמו: "ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך".

נקפיד לברך מדי יום בצוותא חדא עם עוני אמן על ברכות השחר וכך נעביר את מורשת חשיבות עניית אמן לדור העתיד, ונזכה שתקום בנו הבקשה: "ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה".

בקריאת "ושוננתם לבניך ודברת בם!"

שבת שלום,

298 213 מחולקין

יסודות אמונים

יסודות תפלה ואמן בפרשה

"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (ה א)

פסוק זה הוא המקור למצות האמונה המחייבת את האדם להאמין שיש לעולם בורא ומנהיג (רמב"ם ספר המצוות מ"ע א; ספר החנוך כה). בשונה מרב המצוות התלויות בזמן, מקום או גורמים שונים, מצוה זו היא תמידית, ובכל עת שמהרהר האדם במציאות ה' הרי הוא מקימה. ה'אור זרוע' (א קמ) כותב שלפיקך לא תקנו חכמים לברך לפניך כדרך שבברכים על יתר המצוות, לפי שלא תקנו להקדים ברכה אלא למצוה הבאה לפרקים. זאת לפי שברכת המצוה מבטאת את חובב המצוה בשעה שמוזמן לאדם לקימה, דבר השיך רק במצוות שהחייב עליהן מתחדש מזמן לזמן, ולא במצוות שיש לקיים בכל עת ולא מתחדש בהן דבר.

אף שכאמור לא נתקנה ברכה מיחדת למצוה זו, כל מצות עניית אמן אחר הברכות והתפלות לא נתקנה אלא מחמתה. כדברי רבנו בחיי (שמות יד א): "ומפני שהאמונה יסוד כל התורה כלה, תקנו לנו רבותינו זכרונם לברכה בתפלה ובברכות לענות אמן, שהוא נגזר מלשון 'אמונה' ומלשון 'הודאה', שמקבל עליו דברי המברך ומודה בהם". אף המגלה עמקות כתב (פר' האזינו): "עקר האמונה תלויה בעניית אמן".

ואכן, משמעותה של עניית אמן היא הצהרת אמונה מחלטת בבורא עולם. במסכת שבת (ק"ט ב) שואלת הגמרא "מאי 'אמן'?" ומשיבה שהמלה 'אמן' היא ראשי תיבות "א-ל מלך נאמן", ומפרש רש"י (שם ד"ה א-ל) שהעונה אמן מעיד על בוראו שהוא א-ל מלך נאמן. התוספות (שם ד"ה א"ר חנינא) מסיקים מדברי הגמרא הללו, שבעת עניית אמן יש לכוון שה' יתברך הוא "א-ל מלך נאמן".

אף השלחן ערוך, בבואו לבאר את המשמעות הפשוטה של המלה 'אמן', מדגיש בדבריו את הצהרת האמונה שיש בה, וכך כתב (או"ח כח ז): "ויענו אמן אחר כל ברכה, בין אותם שיצאו ידי תפלה, בין אותם שלא יצאו, ובכונה שיכוון בלבם: אמת היא הברכה שברך המברך ואני מאמין בזה".

האמונה התמימה שהפליאה את הרבי

זכיה שפזו, הרבי מסוכטשוב יהיה הסנדק לבנו של ר' פישל החיט!

השערות שונות ומשונות הלכו בין הבריות. היו שטענו שכבר מזמן חשדו בר' פישל כי צדיק נסתר הוא. כראיה הזכירו את התפללות הזכות שהוא נושא מדי יום בבית הכנסת; היו שהגדילו להזכר באי אילו מארעות מן העבר, דברים שיכלו להצביע על קשר קרוב בין משפחת הרבי למשפחתו של ר' פישל, והיו כאלו שטענו כי הברית היא רק עלה, וכי סבה סודית ונסתרת עומדת מאחורי הענותו של הרבי.

תהא הסבה אשר תהא, בבקרו של יום הברית הופיעה מרכבתו של הרבי בשערי העירה. תינוקות של בית רבן יצאו לקראתה לבושים בבגדי שבת כשדגלים בידיהם, ובית הכנסת שבו התקיים המעמד הקהמאדם.

שעה קלה בלבד שהה הרבי בעירה. הרך הנולד נכנס בבריתו של אברהם אבינו על ברפי הרבי. עם סיום הברית ברך הרבי בחם את הילד והוריו, וטרם פנה לצאת מן העירה הספיקו רבים מבניה לעבר לפניו ללחץ את ידו ולהתברך מפיו.

הבקור שהסתים במהירות, התמיה גם את מקרבו של הרבי והביאם לחרג מן המקבל ולהתענין: מה גרם לרבי לטרח כל כך כדי להשתתף בברית לבנו של חיט פשוט?

התשובה ששמעו היתה מפתיעה לא פחות משאלתם: "כפרי פשוט זה", הסביר להם הרבי, "הפעים אותי באמונתו הפשוטה; במהלך השנים שהמתין, הוא בודאי זכה להתברך מפי גדולי ישראל ולהתנסות בסגלות רבות, אולם כאשר זכה סוף סוף לישועה הוא פנה אלי בתמימות ואמר: רבי, פעבר חמש עשרה שנים מחתנתי זכיתי, והקדוש ברוך הוא ברב רחמי וחסדיו חנני בבו זכר. כעת אני זוכה להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, ומבקש אני מפבדו שיזאיל לכבדני ולשמש כסנדק בבריתו.

כאשר שמעתי את דבריו החלטתי על אתר להענות להזמנתו. אמונתו התמימה נגעה ללבי. זה זמן רב שלא זכיתי לשמע, אף לא מחסידים מבחרים ובני תורה, כי השם יתברך הוא שהושיעם. האחד תלה את ישועתו בברכה שקבל מרבי פלוני, האחר בסגלה שקבל מצדיק אלמוני; כעת בא פישל החיט והצהיר בצורה הפשוטה ביותר שהקדוש ברוך הוא הושיעו.

לכבודו של מקדש שם שמם שפזה מכרח הייתי לחרג ממנהגי ולהשתתף בשמחתו!"
גדיל תורה פרשת ויצא

שיראה בצרת נפשם ויפקדם בדבר ישועה ורחמים.

חמש עשרה שנים של צער מהול בתקוה עזה עברו עליהם, אלפי ימים של צפיה בלתי פוסקת, וכאשר הגיעה ישועת ה' לא היה קץ לאשרם. תינוק בריא ושלם נח בין זרועותיהם הרוועדות... לבם יצא מהתרגשות, דמעות של שמחה וגיל נגרו מעיניהם ופיהם לא פסק מלמלל דברי שירות ותשבחות למי שמפתח של חיה בידי, על שראה צרת נפשם והושיעם.

מיד לאחר הולדת בנו התפנה האב להכנות לברית המלה ולסעודת המצוה. לאחר המתנה פה ארכה בקשו ההורים המאשרים להביע את רגשות ההודאה לבוראם, בעריכת סעודת מצוה ברב פאר והדר.

שמחת הברית הלכה והתקרבה, הקרובים והידידים כבר הזמנו, ועתה לא נותר כי אם לדאג לסנדק. ההורים, שבקשו את הטוב ביותר, רצו בכל מאדם כי בנם יזכה לסנדק רם מעלה שישפיע עליו מהודו ביום הכנסו לבריתו של אברהם אבינו. ואכן, יום לפני הברית, שם האב הטרי את פניו לעיר סוכטשוב הסמוכה, שהתפרסמה בזכות הצדיק שכהן בה פאר, הלא הוא גאונה של יהדות פולין, הרבי מסוכטשוב בעל האבני גור.

ר' פישל בקש לכבד את האבני גור כסנדק בברית המילה. דידי ששמעו על כך גסו להניאו מהרעיון, שכן ידוע ומפרסם היה כי בשנים האחרונות ממעט הרבי לצאת מביתו לארועים, אף לא כאלו שערכו חסידיו הקרובים, ועל אחת כמה וכמה שלא יצא להשתתף בברית בביתו של יהודי פשוט ולא מקר...

בכל זאת החליט הפפרי לנסות ויצא לדרך בלב מלא תקוה. ואכן, מאמציו לא היו לשוא. הוא הגיע לביתו של האבני גור, ספר על הנס שארע לו והזמינו לשמש כסנדק לבנו. להפתעת כל הנוכחים נענה הרבי בחיוב. הוא התענין במקום ובזמן ובקש ממשמשו להתכונן לנסיעה. שמח וטוב לב מהר ר' פישל לבשר לרעייתו על הסכמתו של הרבי.

השמועה על הסכמתו הנדירה של הרבי עשתה לה נפסים. בכל פנה עמדו אנשים והתגודדו בנסיון להביץ את פשר ההסכמה הנדירה. השומעים התקשו להאמין...

התרגשות גדולה שררה בעירה. גדול הדור והדרו, הרבי מסוכטשוב בעל אבני גור, עמד להופיע בשעריה לבקור היסטורי כדאי לשמש כסנדק בברית מילה לבנו של ר' פישל החיט, כפרי פשוט וזל שזכה לחבק בן לאחר שנות צפיה לא מעטות.

בכל זאת החליט הפפרי לנסות ויצא לדרך בלב מלא תקוה. ואכן, מאמציו לא היו לשוא. הוא הגיע לביתו של האבני גור, ספר על הנס שארע לו והזמינו לשמש כסנדק לבנו. להפתעת כל הנוכחים נענה הרבי בחיוב. הוא התענין במקום ובזמן ובקש ממשמשו להתכונן לנסיעה. שמח וטוב לב מהר ר' פישל לבשר לרעייתו על הסכמתו של הרבי.

העיר סוכטשוב בפולין. במרכז התמונה נהר בזורה החוצה את העיר.

במהלך השנים הרבות שבהן צפו ר' פישל ואשתו לרגע שיזכו להחזיק בידיהם את עוללם, הם גסו כל סגלה אפשרית. פזרו מממונם הדל הרבה מעבר ליכלתם, סובבו בין צדיקי הדור לבקשת ברכה, הרבו במעשי חסד כעצתם, אולם עקר העקרים - הם לא הרפו מלהתפלל לישועה!

בני משפחתם הקרובה כבר נדו להם ביאוש. סבר פניהם של הרופאים מעולם לא בשר להם טובות, אולם ר' פישל וזוגתו לא התיאשו. הם הרבו להתפלל ולשפך דמעות פמים בבקשה מרבון העולמים

פחה של תפלת צבור הוא רק בעם ישראל

"כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרבים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו" (ד ט)

במסכת ר"ה (יח א) מבארת הגמרא כי פסוק זה מדבר על תפלת הרבים, שגם לאחר שנחתם גזר דינם, ה' קרוב אליהם לשמע תפלתם בכל עת וקרובה תפלתם להתקבל. על יחיד המתפלל לקריעת גזר דינו, לעמת זאת, אומר הפתוב (ישעיה נה ו): "דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב", שבכחו לקרע גזר דינו רק בעשרת ימי תשובה, שבהם ה' מצוי וקרוב אליו.

הגרי"י סולוביצ'יק מבריסק אומר כי לאור זאת מתבארת היטב הדגשת הפתוב על הקרבה המיוחדת שיש לישראל בענין קבלת תפלתם, על פני אמות העולם:

אף שהתפלה בכלל מועילה גם לאמות העולם, שהרי קבל הקדוש ברוך הוא את תפלת אנשי גינה (יונה ג ט), ואף ישעיה אמר (נו ז): "כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים", מפל מקום למעלת תפלת הצבור המתקבלת בכל עת לא זכו אלא ישראל, לפי שאצל הגוים לא קיים המשג של הצטרפות ל"צבור" (חדושי מרן ר"ז הלוי על התורה)

בספר רמון פרץ (עמ' כג) כתב על פי זה לפרש את הלשון "ועונה לעמו ישראל בעת שועם אליו", הנאמרת בברכת "גאל ישראל": הקדוש ברוך הוא עונה לעמו ישראל, ורק להם, בעת שועם אליו, בתפלת רבים.

אימתי מתקבלת בקשת היחיד

"ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" (ד כט)
מדוע פתח הפתוב בלשון רבים "ובקשתם" וסיים בלשון יחיד "ומצאת"?
באר רבי שלמה קלוניגר:

ישראל, אולם בחוץ לארץ אף תפלת הצבור אינה מתקבלת בכל עת ובכל זמן, ואין צריך עת רצון מיוחדת לשם כך. מדברי חכמים שם משמע שאין פונתם רק לבקשה המשתפת לצבור, אלא אף יחיד המבקש בעת תפלת הצבור, אלא אף יחיד המבקש בעת תפלת הצבור בקשה פרטית השייכת רק לו, מבטח לו שתתמלא בקשתו. כדי ללמדנו יסוד זה פתח הפתוב בלשון רבים וסיים בלשון יחיד: "ובקשתם" - בשעת תפלת הרבים, "ומצאת" - מתקבלת גם בקשתו הפרטית של היחיד.

בדרך אחרת באר רבי דובער יפה, רבה של אוטיאן ותלמידו של רבי חיים מוולוז'ין:

במסכת ראש השנה (יח א) מקשה רבי מאיר כיצד יתכן ששנים חלו ועלו למטה וחלים שנה ובכל זאת האחד נרפא וזולתו לא נרפא? ומשיב שהסבה לדבר היא משום שהאחד התפלל תפלה שלמה, כלומר בכונה, וזולתו לא התפלל תפלה שלמה!

לכך דיין הפתוב לפתח בלשון רבים ולסיים ביחיד: "ובקשתם" - אף פי שנים הם המבקשים, רק אחד מהם זוכה ל"ומצאת" - והוא מי שקיים בנפשו "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך". (אמרי שפר; יסוד אהל מועד עמ' כט)

תפלת צבור בגלות

"ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך"; בצר לך ומצאת כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלקיך ושמעתי בקולו (ד כט-ל)
אחר שנתבשרו ישראל על הנחמה במציאת ה', מדוע ממשיך הפתוב ואומר "בצר לך... ושבת"?

באר רבי יחיאל העליר, בעל 'עמודי אור':

בספרו 'שערי אורה' (שער ב) כותב רבי יוסף ג'יקאטיליה כי דברי חכמים (תענית ח א) שתפלת הצבור מתקבלת אף כאשר היא נאמרת בלא פונה, לא נאמרו אלא בארץ

"ברוך שם" בקול רם

"שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד; ואהבת את ה'..." (ד טז ה)

בגמרא (פסחים נ א) מובא שכאשר התאספו בני יעקב אבינו סביב מפת אביהם טרם פטירתו, והצהירו על אמונתם בה' בקריאת הפסוק "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", הודה יעקב אבינו ואמר: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". לפיכך תקנו חכמים לומר שבח זה פחלק מקריאת שמע, ואולם הנהיגו לאמרו בלחש, לפי שלא אמרו משה רבנו.

אולם יש להבין: מה בכך שמשה לא אמרו, והלא אומרים אנו בתפלותינו שבחים רבים שלא אמרם משה?

באר המהרש"א (שם): הנדון בשבח זה אינו בעצם אמירתו, אלא במקום אמירתו, שכן אנו מפסיקים באמצע דבריו של משה - בין "שמע" ל"ואהבת", בשבח שאינו מדבריו. לפיכך תקנו לאמרו בלחש.

הוסיף ואמר בעל הנודע ביהודה, כי על פי זאת עולה שאין מניעה לומר בקול את שבח "ברוך שם" כשהוא נאמר בפני עצמו, ובכך יש ללמד זכות על אלו הנוהגים לומר בסיום תפלת יום כפור קטן בערב ראש חודש, "ברוך שם" בקול רם (צל"ח' שם).

נעשה ונשמע

"צריך אדם להזהר בתפלה ובברכות שיענה אחריהם אמן, שהיא מלה נגזרת מלשון אמונה. וכל מי שעמדו אבותיו על הר סיני וקבלו את התורה הנקראת אמונה, והוא מזרעו של אברהם אבינו שהוא ראש האמונה, דכתיב בו (בראשית טו ו): 'והאמין בה', חיב הוא לכוון לבו ומחשבתו בעניית אמן" (פד הקמח' ערך אמונה).

יהודי יקר!

הצטרף גם אתה למזכי הרבים המשכמים לעניית אמן אחר המתפללים בבית הכנסת, פנייה ל"מי שעמדו אבותיו על הר סיני וקבלו את התורה הנקראת אמונה".

להצטרפות:

נא מלא את הטפס במכשיר נדרים פלוס, ואנו נצר עמך אי"ה קשר לשליחת חמרים.

בין ממלאי הטפסים תתקיים אי"ה הגרלה על זכות לניסיעה משפחתית לתפלה במקומות הקדושים, במיניבוס מפאר.

בעל ה'זיחי יוסף' מפאפא

ה'זיחי יוסף' י"ג באב תשמ"ד

רבי יוסף גרינולד נולד בשנת תרס"ג בעיר צעהלים, לאביו רבי יעקב יחזקיהו בעל ה'יגד יעקב' מפאפא. בילדותו זכה עוד להכיר את זקנו אבי אביו, בעל 'עראת הבשם'. בבחרותו נסע לסאטמר ללמד תורה בשיבת דודו בעל הקרן לדוד, ולאחר נשואיו אף נתמנה כדן בעיר סאטמר.

אחר הסתלקות אביו בשנת תש"א, הכתר רבי יוסף למלא מקום אביו ברבנות ובראשות הישיבה בפאפא. בימיו הגיע מספר התלמידים לשיא והישיבה מנתה מעל ארבע מאות תלמידים.

בשנת תשי"ד נלקח על ידי הצוררים למחנה עבודה, וזוגתו הרבנית ועשרת ילדיו נהרגו על קדוש השם. לאחר המלחמה פעל רבות למען הקמת עולם התורה, ואף הקים את ביתו מחדש. בשנת תשי"א

הגיע לניו יורק ובנה מחדש את ממלכת פאפא.

שלושים ושלוש שנה זרח אורו על יהדות אמריקה. הוא הנהיג את עדתו ברמה, רבים השכימו לפתחו ודבריו נשמעו בחרדת קדש. חבר את סדרת ספרי 'זיחי יוסף' על התורה ומועדים, וכן 'שירת יוסף' ששה כרכים.

בליל שבת קדש פרשת ואתחנן, י"ג באב תשמ"ד, הסתלק לבית עולמו ונטמן בבית החיים של קרית פאפא בוילימסבורג.

שוטה המאבד מה שנותנים לו

"באמת היא נפלאות בעיני", כותב הרבי מפאפא בעל ה'זיחי יוסף', כיצד יתכן שאנשים יזלזלו בעגית אמן, חרף מאמרי חז"ל המפליגים ביקר ערפה של מצוה זו. על המזלזל בעגית אמן נתן להמליץ את מאמר חכמינו (חגיגה ד א): "איזהו שוטה? זה המאבד כל מה שנותנים לו!"

האמת נתנת להאמר כי יש אנשים שנגררים אחר ההמון המזלזל במצוה זו, ובפרט שלא פעם רואים נכבדי עם הנוהגים כן. אלא שעל כך יש לקרוא את דברי חכמים (יומא פד ב): 'בפסוק נפש אין הולכים אחר הרב, בהנהגה קלוקלת, דגמת זלזול בעגית אמן, שיש בה סכנה לנפש, אין ללכת אחר הרב, אלא על האדם להתבצר בעמדתו ולהקפיד לעגות אמן כהלכה (זיחי יוסף מועדים א, שבת שובה עמ' קצח).

להביא את הטף רק אם יקבל שכר על כך

על הכתוב (דברים לא יב): "הקהל את העם האנשים והנשים והטף", שואלת הגמרא (חגיגה ג א): בשלמא את האנשים והנשים הקהילו ללמד ולשמע, אבל "טף למה באו?" ומתוצאת: "לתן שכר למביאייהם". וכתבו התוספות (שם ד"ה פ"ד): "ועל זה סמכו להביא קטנים בבית הכנסת".

וכתב על כך רבי מנחם די לונזאנו:

אל לו לאדם להביא את ילדיו הקטנים לבית הכנסת, אלא אם כן יודעים הם להזהר בקדשת בית הכנסת ואינם מפריעים למתפללים. ואולם מי שילדיו מזלזלים בכבוד בית הכנסת ומשתובבים בו, תחת שיקרא בו: "לתן שכר למביאייהם", יש לקרוא עליו: "לתן ענש למביאייהם" חס ושלום. דומה הדבר למי שנוקב עליו פגישתו בהיכל המלך והביא עמו את עבדו השוטה. והנה, עבד זה בזה במעמד הנשגב את המלך לעיני כל. הלא בודאי לא יעניש המלך את העבד שאינו אחראי למעשיו, כי אם את האדון שהביאו. כך מי שמביא את בנו הקטן המזלזל בכבוד בית הכנסת, יענש המביא ולא הקטן שאינו בר דעת (שתי ידות' [נוציה שעי"ח] דף ק"ז)

בעל ה'זיחי יוסף' מוסיף ואומר כי דברים אלו אף נרמזו בדברי הגמרא:

תמקה הגמרא: "טף למה הו באין" - לשם מה הצרך הפתוב להשמיענו שיש להביא אף את הטף, הלא אם האנשים והנשים

הצטוו לבוא, בודאי לא ישאירו את הטף לבדם בביתם?

והשיבה: "כדי לתן שכר למביאייהם" - בא הכתוב ללמדנו כי אין להביא את הטף, אלא באופן שמביאייהם יקבלו על כך שכר, דהיינו כדי לחנכם לעגות אמן ושאר דברים שבקדשה. אך אם חלילה נוכחותם מפריעה למתפללים יענישו מביאייהם בסבתם, ומוטב אפוא שישארו בביתם (זיחי יוסף' שם עמ' קפב).

גם "ונאמר אמן" היא בקשה

בברכת החדש הנאמרת בשבת שלפני ראש חודש (ראה מג"א ת"ז א), נוהגים שהקהל עונה אמן אחר כל אחת מבקשות תפלת: "יחדשהו הקדוש ברוך הוא עלינו ועל כל עמו בית ישראל לטובה ולברכה, לששון ולשמחה". לאור זאת יש להבין מדוע שבים ואומרים בסיומה של תפלה זו "ונאמר אמן", הלא כבר ענינו אמן אחר כל בקשה ובקשה בפני עצמה?

בעל ה'זיחי יוסף' כותב כי שמע בדרך צחות לבאר, כי המלים "ונאמר אמן" נאמרות אף הן בדרך תפלה ובקשה, שנוזקה להקפיד לעגות אמן כהלכה אחר כל ברכה וברכה (שם עמ' ר).

במקום להוסיף - גורע

ברצותו להסביר את סכלותו של הבא לבית הכנסת ואינו נותן לבו לעגות אמן פראוי משתמש בעל ה'זיחי יוסף' במשל נפלא מספר 'תולדות יעקב יוסף' (פרשת ויחי):

על דלתו בעל בית המרוח בעירה, דפק שכנו ובקש להפקיד אצלו מאה דינרי זהב. לאחר תקופה דפק השכן שוב על דלתו של בעל בית המרוח ובקש להפקיד עוד עשרה דינרים. בעל בית המרוח, אשר ידע כי שכנו שוטה מפלג, נטל את הפעולות ותחת לזקפם לזכותו, הודיעו כי עתה בעקבות הפקדון הנוסף עליו להפחית לו עשרה דינרים מפקדונו. השכן הודה לו בניע ראש ושב לביתו שמח וטוב לב. וכך, ככל שהוסיף השוטה להפקיד אצלו שכנו, הלך הסכום ופחת, עד שלא נשאר ממנו מאומה...

זהו בדיוק גורלו של הבא לבית הכנסת להתפלל ותחת להקשיב לברכות ולעגות אחריהן אמן, הוא מתעסק בעניינים אחרים ומאבד אמן אחר אמן. אדם כזה לא די שטרחתו לבוא לבית הכנסת להתפלל אינה מוסיפה לו זכיות, היא עוד גורעת ממנו מהזכיות שצבר לעצמו (שם עמ' ריא).